

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 12ης Δεκεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση T-373/94,

R. W. Werners, κάτοικος Meppel (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενος αρχικώς από τους H. Bronkhorst και E. Rijnacker Hordijk, δικηγόρους, στη συνέχεια, από τον Rijnacker Hordijk,

ενάγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου αρχικώς από τον A. Brautigam και την A.-M. Colaert, στη συνέχεια, από την A.-M. Colaert,

και

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τον T. van Rijn, επικουρούμενο από τον H.-J. Rabe, δικηγόρο, στη συνέχεια, από τον M. van Rijn,

εναγόμενοι,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

με αντικείμενο αγωγή αποζημιώσεως κατ' εφαρμογή του άρθρου 178 της Συνθήκης (νυν άρθρου 235 ΕΚ) και του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ) για τις ζημίες που φέρεται ότι υπέστη ο ενάγων λόγω του ότι εμποδίστηκε να εμπορευθεί γάλα κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, Πρόεδρο, Ε. Martins Ribeiro και Κ. Jürimäe, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Απριλίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- ¹ Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1078/77 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί συστάσεως καθεστώτος πριμοδοτήσεων για τη μη διάθεση σε εμπορία του

γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και την αναδιάρθρωση των αγελών βοοειδών γαλακτοπαραγωγής (PB 1977, L 131, σ. 1), προέβλεπε την καταβολή πριμοδοτήσεως μη εμπορίας ή πριμοδοτήσεως μετατροπής στους παραγωγούς οι οποίοι δεσμεύονταν, αντιστοίχως, να μην εμπορευθούν επί πενταετία γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα ή να μην εμπορευθούν γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα και να μετατρέψουν τις αγέλες τους από αγέλες γαλακτοπαραγωγής σε αγέλες κρεατοπαραγωγής εντός τετραετούς προθεσμίας μετατροπής.

- 2 Οι παραγωγοί γάλακτος που ανέλαβαν δέσμευση περί μη εμπορίας δυνάμει του κανονισμού 1078/77 καλούνται κοινώς «παραγωγοί SLOM», τα αρχικά δε αυτά προέρχονται από την ολλανδική έκφραση «slachten en omschakelen» (σφαγή και μετατροπή), η οποία περιγράφει τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του συστήματος μη εμπορίας ή μετατροπής.
- 3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10), και ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς την οποία αναφέρει το άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), καθιέρωσαν, από της 1ης Απριλίου 1984, συμπληρωματική εισφορά, η οποία θα επιβαλόταν επί των ποσοτήτων γάλακτος που θα παραδίδονταν καθ' υπέρβαση ορισμένης ποσότητας αναφοράς, η οποία θα καθοριζόταν για κάθε αγοραστή εντός των ορίων μιας συνολικής εγγυημένης ποσότητας σε κάθε κράτος μέλος. Η ποσότητα αναφοράς για την οποία δεν θα καταβαλόταν συμπληρωματική εισφορά ήταν ίση με την ποσότητα γάλακτος ή ισοδύναμου γάλακτος που, ανάλογα με την εναλλακτική λύση που είχε επιλέξει το κράτος, είτε είχε παραδώσει ο παραγωγός είτε είχε αγοράσει το γαλακτοκομείο κατά το έτος αναφοράς, το οποίο για τις Κάτω Χώρες ήταν το 1983.
- 4 Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς του άρθρου 5γ του κανονισμού 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής

οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, καθορίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984 (ΕΕ L 132, σ. 11).

- 5 Οι παραγωγοί οι οποίοι, λόγω της δεσμεύσεως που είχαν αναλάβει δυνάμει του κανονισμού 1078/77, δεν πραγματοποίησαν παραδόσεις γάλακτος κατά το έτος αναφοράς που είχε επιλέξει το οικείο κράτος μέλος αποκλείονταν από τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς.
- 6 Με τις αποφάσεις της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321, στο εξής: απόφαση Mulder I), και 170/86, Von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355, στο εξής: απόφαση Von Deetzen), το Δικαστήριο έκρινε άκυρο τον κανονισμό 857/84, όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84, καθόσον δεν προέβλεπε τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς στους παραγωγούς οι οποίοι, σε συμμόρφωση με τη δέσμευση που είχαν αναλάβει βάσει του κανονισμού 1078/77, δεν παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς που είχε επιλέξει το οικείο κράτος μέλος.
- 7 Κατόπιν των προπαρατεθεισών στη σκέψη 6 αποφάσεων Mulder I και Von Deetzen, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 20 Μαρτίου 1989 τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 84, σ. 2), που τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 1989, προκειμένου να επιτραπεί η χορήγηση στους παραγωγούς, τους οποίους αφορούσαν οι αποφάσεις αυτές, ειδικής ποσότητας αναφοράς ίσης προς το 60 % της παραγωγής τους κατά τους δώδεκα μήνες που είχαν προηγηθεί της αναλήψεως δεσμεύσεως περί μη εμπορίας ή μετατροπής δυνάμει του κανονισμού 1078/77.
- 8 Το άρθρο 3α, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, εξαρτούσε τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς, μεταξύ άλλων, από την προϋπόθεση ότι ο παραγωγός «έχει αποδείξει, προς υποστήριξη της αιτήσεώς του [...], ότι δύναται να παράγει στην εκμετάλλευσή του ποσότητα που φθάνει μέχρι την αιτηθείσα ποσότητα αναφοράς».

9 Κατά το άρθρο 3α, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού, η διάταξη αυτή αφορούσε τον παραγωγό «του οποίου η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής, κατ' εκτέλεση της δέσμευσης που αν[έ]λαβε] δυνάμει του κανονισμού [...] 1078/77, [έληξε] μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 στα κράτη μέλη στα οποία η συλλογή γάλακτος των μηνών από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο είναι τουλάχιστον διπλάσια από τη συλλογή των μηνών από τον Οκτώβριο έως τον Μάρτιο του επόμενου έτους».

10 Το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/84, προβλέπει:

«Αν, εντός διετούς προθεσμίας, η οποία αρχίζει από τις 29 Μαρτίου 1989, ή, στην περίπτωση που αναφέρεται στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1, από την 1η Ιουλίου 1991, και υπό την επιφύλαξη ότι θα παραταθεί το καθεστώς συμπληρωματικής εισφοράς, ο παραγωγός μπορεί να αποδείξει, κατά τρόπο ικανοποιητικό για την αρμόδια αρχή, ότι έχει πράγματι ξαναρχίσει να κάνει άμεσες πωλήσεις ή/και παραδόσεις και ότι αυτές οι άμεσες πωλήσεις ή/και αυτές οι παραδόσεις έχουν φθάσει κατά τη διάρκεια του τελευταίου δωδεκαμήνου σε επίπεδο ίσο ή ανώτερο από το 80 % της προσωρινής ποσότητας αναφοράς, τότε του χορηγείται οριστικά η ειδική ποσότητα αναφοράς [...]»

11 Κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 764/89, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1033/89 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 1989, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου (ΕΕ L 110, σ. 27), προσέθεσε, στον τελευταίο αυτόν κανονισμό, ένα άρθρο 3α, του οποίου η παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, έχει ως ακολούθως:

«Η αίτηση [ειδικής ποσότητας αναφοράς] που αναφέρεται στο άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο παραγωγό στην αρμόδια αρχή που ορίζεται από το κράτος μέλος, σύμφωνα με λεπτομέρειες που καθορίζονται από αυτό και με τον όρο ότι ο παραγωγός μπορεί

να αποδείξει ότι διαχειρίζεται ακόμη, στο σύνολό της ή εν μέρει, την ίδια εκμετάλλευση με εκείνη που διαχειριζόταν τη στιγμή της εγκρίσεως που αναφέρεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1391/78 της Επιτροπής, της αίτησης για τη χορήγηση πριμοδότησης.»

- 12 Οι παραγωγοί που είχαν αναλάβει δεσμεύσεις περί μη εμπορίας ή μετατροπής και οι οποίοι, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 764/89, έτυχαν της λεγόμενης «ειδικής» ποσότητας αναφοράς καλούνται «παραγωγοί SLOM I».
- 13 Με την απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-189/89, Spagl (Συλλογή 1990, σ. I-4539), το Δικαστήριο κήρυξε άκυρο το άρθρο 3α, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, καθόσον απέκλειε τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς βάσει της διατάξεως αυτής στους παραγωγούς για τους οποίους η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής, σύμφωνα με τη δέσμευση που είχε αναληφθεί σύμφωνα με τον κανονισμό 1078/77, έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή, ενδεχομένως, πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983.
- 14 Κατόπιν της εκδόσεως της προπαρατεθείσας στη σκέψη 13 αποφάσεως Spagl, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91, της 13ης Ιουνίου 1991, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 150, σ. 35), ο οποίος, καταργώντας τις προϋποθέσεις που είχαν κριθεί ανίσχυρες από το Δικαστήριο, κατέστησε δυνατή τη χορήγηση στους εν λόγω παραγωγούς ειδικής ποσότητας αναφοράς. Οι παραγωγοί αυτοί καλούνται «παραγωγοί SLOM II».
- 15 Με παρεμπίπτουσα απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-3061, στο εξής: απόφαση Mulder II), το Δικαστήριο έκρινε ότι η Κοινότητα ευθυνόταν για τη ζημία που είχαν υποστεί ορισμένοι γαλακτοπαραγωγοί οι οποίοι είχαν αναλάβει δεσμεύσεις δυνάμει του κανονισμού 1078/77 και ακολούθως εμποδίστηκαν να εμπορευθούν γάλα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84. Όσον αφορά τα καταβλητέα ποσά, το Δικαστήριο κάλεσε τους διαδίκους να τα προσδιορίσουν με κοινή συμφωνία.

- 16 Κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως αυτής, το Συμβούλιο και η Επιτροπή δημοσίευσαν στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, της 5ης Αυγούστου 1992, την ανακοίνωση 92/C 198/04 (ΕΕ C 198, σ. 4). Αφού τα κοινοτικά όργανα υπενθύμισαν με την ανακοίνωση αυτή τις συνέπειες της προπαρατεθείσας στη σκέψη 15 αποφάσεως Mulder II, εξέφρασαν την πρόθεσή τους να καθορίσουν τα πρακτικά μέτρα για την αποζημίωση των οικείων παραγωγών, με σκοπό τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της αποφάσεως αυτής.
- 17 Μέχρι τη λήψη των μέτρων αυτών, τα κοινοτικά όργανα δεσμεύθηκαν να μην προβάλλουν ένσταση παραγραφής βάσει του άρθρου 46 του Οργανισμού του Δικαστηρίου έναντι παραγωγού πληρούντος τις προϋποθέσεις της προπαρατεθείσας στη σκέψη 15 αποφάσεως Mulder II. Ωστόσο, η εν λόγω δέσμευση εξηρτάτο από την προϋπόθεση ότι η αξίωση αποζημιώσεως δεν είχε ακόμη παραγραφεί κατά την ημερομηνία δημοσίευσως της ανακοινώσεως ή κατά την ημερομηνία που ο παραγωγός θα απευθυνόταν σε κάποιο από τα όργανα.
- 18 Με την απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-203, στο εξής: απόφαση Mulder III), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ποσού των αποζημιώσεων που ζητούσαν οι ενάγοντες των υποθέσεων τις οποίες αφορούσε η προπαρατεθείσα στη σκέψη 15 απόφαση Mulder II.
- 19 Με τις αποφάσεις της 31ης Ιανουαρίου 2001, T-533/93, Bouma κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-203, στο εξής: απόφαση Bouma), και T-73/94, Beusmans κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-223, στο εξής: απόφαση Beusmans), το Πρωτοδικείο απέρριψε τις αγωγές αποζημιώσεως εξ εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας οι οποίες ασκήθηκαν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 235 ΕΚ και του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, εκ μέρους δύο παραγωγών γάλακτος στις Κάτω Χώρες οι οποίοι είχαν αναλάβει, στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77, δεσμεύσεις περί μη εμπορίας που έληξαν το 1983.
- 20 Με τη σκέψη 45 της προπαρατεθείσας στη σκέψη 19 αποφάσεως Bouma (σκέψη 44 της αποφάσεως Beusmans), το Πρωτοδικείο συνήγαγε από την προπαρατεθείσα στη σκέψη 13 απόφαση Spragl ότι οι παραγωγοί των οποίων η δέσμευση έληξε το

1983 μπορούν βάσιμα να στηρίξουν αγωγή αποζημιώσεως στην παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης μόνον αν αποδείξουν ότι οι λόγοι για τους οποίους δεν επανέλαβαν την παραγωγή γάλακτος κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς συνδέονταν με το γεγονός ότι διέκοψαν την παραγωγή αυτή για ορισμένο χρονικό διάστημα και τους ήταν αδύνατο, για λόγους οργάνωσης της εν λόγω παραγωγής, να την επαναλάβουν αμέσως.

- 21 Με τη σκέψη 46 της προπαρατεθείσας στη σκέψη 19 αποφάσεως Bouma (σκέψη 45 της αποφάσεως Beusmans), το Πρωτοδικείο αναφέρθηκε στην προπαρατεθείσα στη σκέψη 15 απόφαση Mulder II, διαπιστώνοντας τα εξής:

«Περαιτέρω, από την απόφαση Mulder II, συγκεκριμένα από τη σκέψη 23, προκύπτει ότι η ευθύνη της Κοινότητας εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι παραγωγοί έχουν σαφώς δηλώσει την πρόθεσή τους να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος κατά τη λήξη της δεσμεύσεώς τους περί μη εμπορίας. Πράγματι, για να μπορέσουν οι παραγωγοί SLOM να στηρίξουν δικαίωμα αποζημιώσεως επί του παράνομου χαρακτήρα για τον οποίο κρίθηκαν ανίσχυροι οι κανονισμοί που διαμόρφωσαν την κατάσταση των παραγωγών SLOM, πρέπει να έχουν εμποδιστεί να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος. Τούτο συνεπάγεται ότι οι παραγωγοί των οποίων η δέσμευση έληξε πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού 857/84 επανέλαβαν την παραγωγή αυτή ή, τουλάχιστον, έλαβαν σχετικά μέτρα, όπως την πραγματοποίηση επενδύσεων ή επισκευών, ή τη συντήρηση των αναγκαίων για την εν λόγω παραγωγή εξοπλισμών (βλ. επ' αυτού [...] προτάσεις του γενικού εισαγγελέα W. Van Gerven στην προαναφερθείσα υπόθεση Mulder II, Συλλογή 1992, σ. I-3094, παράγραφος 30).»

- 22 Όσον αφορά την κατάσταση των εναγόντων, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε τα εξής με τη σκέψη 48 της προπαρατεθείσας στη σκέψη 19 αποφάσεως Bouma (σκέψη 47 της αποφάσεως Beusmans):

«Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο ενάγων δεν επανέλαβε την παραγωγή γάλακτος μεταξύ της ημερομηνίας λήξεως της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας [...] και της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος του καθεστώτος ποσοστώσεων, την 1η Απριλίου 1984, για να είναι βάσιμο το αίτημά του αποζημιώσεως πρέπει να

αποδειξει ότι είχε την πρόθεση να επαναλάβει την παραγωγή αυτή κατά τη λήξη της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας και ότι περιήλθε σε αδυναμία να το πράξει λόγω της ενάρξεως ισχύος του κανονισμού 857/84.»

- 23 Με την απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, C-162/01 P και C-163/01 P, Bouma και Beusmans κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-4509, στο εξής: απόφαση Bouma και Beusmans), το Δικαστήριο απέρριψε τις αναρέσεις που ασκήθηκαν κατά της προπαρατεθείσας στη σκέψη 19 αποφάσεως Bouma, και της προπαρατεθείσας στη σκέψη 19 αποφάσεως Beusmans.
- 24 Με τις σκέψεις 62 και 63 της προπαρατεθείσας στη σκέψη 23 αποφάσεως Bouma και Beusmans, το Δικαστήριο έκρινε τα εξής:

«62 Με τη σκέψη 45 της αποφάσεως Bouma (σκέψη 44 της αποφάσεως Beusmans) το Πρωτοδικείο συνήγαγε από την απόφαση Sragl απλώς ότι οι παραγωγοί η δέσμευση των οποίων έληξε το 1983 [έπρεπε] να αποδείξουν ότι οι λόγοι για τους οποίους δεν επανέλαβαν την παραγωγή γάλακτος κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς συνδέοντ[αν] με το γεγονός ότι διέκοψαν την παραγωγή αυτή για ορισμένο χρονικό διάστημα και ότι τους ήταν αδύνατο, για λόγους οργανώσεως της εν λόγω παραγωγής, να την επαναλάβουν αμέσως.

63 Αυτή η ερμηνεία της αποφάσεως Sragl δεν ενέχει κανένα σφάλμα.»

- 25 Με τη σκέψη 72 της προπαρατεθείσας στη σκέψη 23 αποφάσεως Bouma και Beusmans, το Δικαστήριο διαπίστωσε τα εξής:

«[...] οι μόνες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να μπορούν ο E. Bouma και ο B. Beusmans να αξιώσουν αποζημίωση ως παραγωγοί SLOM 1983 είναι οι

προϋποθέσεις που συνάγονται από την ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων από το Δικαστήριο. Συγκεκριμένα ο κανονισμός 1639/91 τροποποιεί το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, σχετικά με τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς, αλλά δεν καθορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει οπωσδήποτε να συντρέχουν για να δικαιούται αποζημίωση ένας παραγωγός SLOM 1983. Η αποζημίωση βάσει του κανονισμού 2187/93 παραμένει αυτοτελής, καθόσον το καθεστώς το οποίο καθιερώνει ο κανονισμός αυτός συνιστά εναλλακτικό τρόπο επιλύσεως της διαφοράς χωρίς προσφυγή στη δικαιοσύνη και παρέχει μια πρόσθετη δυνατότητα αποκαταστάσεως της ζημίας (απόφαση [του Δικαστηρίου] της 9ης Οκτωβρίου 2001, C-80/99 έως C-82/99, Flemmer κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-7211, σκέψη 47).»

26 Με τις σκέψεις 89 και 90 της προπαρατεθείσας στη σκέψη 23 αποφάσεως Bouma και Beusmans, το Δικαστήριο κατέληξε στα εξής:

«89 Παρά τους ισχυρισμούς του E. Bouma και του B. Beusmans, το Πρωτοδικείο ορθώς συνήγαγε, με τη σκέψη 46 της αποφάσεως Bouma (σκέψη 45 της αποφάσεως Beusmans), το γενικό συμπέρασμα ότι, για να γεννάται ευθύνη της Κοινότητας, πρέπει οι παραγωγοί να έχουν δηλώσει σαφώς την πρόθεσή τους να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος κατά τη λήξη της δεσμεύσεώς τους περί μη εμπορίας.

90 Κατά συνέπεια, ορθώς το Πρωτοδικείο έθεσε, με τη σκέψη 46 της αποφάσεως Bouma (σκέψη 45 της αποφάσεως Beusmans), την προϋπόθεση ότι οι παραγωγοί SLOM 1983 έπρεπε να έχουν εκδηλώσει, κατά τη λήξη της ισχύος της δεσμεύσεως που είχαν αναλάβει βάσει του κανονισμού 1078/77, την πρόθεσή τους να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος είτε αρχίζοντας και πάλι να παράγουν γάλα [είτε], τουλάχιστον, όπως είχε γίνει δεκτό για τους παραγωγούς SLOM I, λαμβάνοντας σχετικά μέτρα, όπως είναι η πραγματοποίηση επενδύσεων ή επισκευών ή η συντήρηση των αναγκαίων για την εν λόγω παραγωγή εξοπλισμών.»

27 Με τις σκέψεις 100 και 101 της προπαρατεθείσας στη σκέψη 23 αποφάσεως Bouma και Beusmans, το Δικαστήριο έκρινε τα εξής:

«100 Συναφώς επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, όπως τόνισε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 125 των προτάσεών της, η κατανομή του βάρους αποδείξεως στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο με τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις είναι σύμφωνη με την πάγια νομολογία, κατά την οποία η υποχρέωση αποδείξεως της συνδρομής των διαφόρων προϋποθέσεων για τη γένεση εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας βαρύνει τον ενάγοντα. Αφού επομένως η ευθύνη αυτή δεν γεννάται παρά μόνον αν ο παραγωγός αποδείξει την πρόθεσή του να αρχίσει και πάλι να εμπορεύεται γάλα, είτε αρχίζοντας να παράγει πάλι γάλα μετά τη λήξη της ισχύος της δεσμεύσεώς τους για μη εμπορία είτε εκδηλώνοντας με άλλο τρόπο τη βούλησή του αυτή, αυτός που ζητεί αποζημίωση οφείλει να αποδείξει ότι είχε πραγματικά αυτή την πρόθεση.

101 Όσον αφορά την αιτίαση του E. Bouma και του B. Beusmans ότι δεν μπορούσαν να υπολογίσουν τις συνέπειες που θα μπορούσε να έχει η μη επανέναρξη της παραγωγής πριν από την 1η Απριλίου 1984, επισημαίνεται ότι έπρεπε να αναμένουν, όπως και όλοι οι παραγωγοί που ήθελαν να αρχίσουν και πάλι να παράγουν γάλα, ότι θα υπέκειντο στους κανόνες που θα είχαν θεσπιστεί εν τω μεταξύ για την πολιτική των αγορών. Επομένως, δεν μπορούσαν να προσδοκούν νομίμως ότι θα άρχιζαν εκ νέου την παραγωγή γάλακτος υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ίσχυαν προηγουμένως (βλ. συναφώς απόφαση Mulder I, σκέψη 23).»

Ιστορικό της διαφοράς

28 Ο ενάγων, παραγωγός γάλακτος στις Κάτω Χώρες, ανέλαβε, στις 24 Μαΐου 1980, στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77, δέσμευση περί μη εμπορίας που έληξε στις 24 Μαΐου 1985.

- 29 Κατόπιν της εκδόσεως του κανονισμού 764/89, ο ενάγων υπέβαλε, στις 2 Ιουνίου 1989, στις αρχές των Κάτω Χωρών αίτηση για τη χορήγηση ειδικής προσωρινής ποσότητας αναφοράς, με την οποία δήλωσε ότι «δύναται να παράγει πράγματι στην εκμετάλλευσή του τη χορηγηθείσα ειδική ποσότητα αναφοράς».
- 30 Με την από 21 Ιουλίου 1989 απόφαση χορηγήθηκε στον ενάγοντα προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς.
- 31 Με την από 31 Οκτωβρίου 1990 απόφαση χορηγήθηκε στον ενάγοντα οριστική ποσότητα αναφοράς, η οποία του αφαιρέθηκε στη συνέχεια με την από 11 Οκτωβρίου 1991 απόφαση του ολλανδικού Υπουργείου Γεωργίας, Φύσης και Αλιείας, κατόπιν έρευνας που αποκάλυψε ότι ο ενάγων δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις περί οριστικής χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς, δοθέντος ότι δεν παρήγε το γάλα που αφορά η Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers (κανονιστική ρύθμιση σχετικά με τη συμπληρωματική εισφορά που επιβαρύνει τους μετέχοντες στο καθεστώς SLOM) επί της αρχικής εκμεταλλεύσεως SLOM.
- 32 Εξάλλου, η σύζυγος του ενάγοντος διαχειρίζεται γαλακτοκομική εκμετάλλευση στην αρχική εκμετάλλευση SLOM.
- 33 Ο ενάγων υπέβαλε ένσταση κατά της αποφάσεως του Υπουργείου Γεωργίας, Φύσης και Αλιείας. Επειδή η ένσταση αυτή απορρίφθηκε, ο ενάγων άσκησε προσφυγή ενώπιον του College van Beroep voor het Bedrijfsleven (εφετείου για υποθέσεις διοικητικών διαφορών σε οικονομικά θέματα, Κάτω Χώρες), που επίσης απορρίφθηκε με απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 1997.

Διαδικασία

- 34 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 22 Νοεμβρίου 1994 ο ενάγων άσκησε την υπό κρίση αγωγή. Η αγωγή πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-373/94.
- 35 Με διάταξη του πρώτου πενταμελούς τμήματος της 24ης Ιανουαρίου 1995 το Πρωτοδικείο ανέστειλε τη διαδικασία επί της υποθέσεως αυτής μέχρι την έκδοση της προπαρατεθείσας στη σκέψη 18 αποφάσεως Mulder III.
- 36 Με διάταξη του Προέδρου του πρώτου πενταμελούς τμήματος της 24ης Φεβρουαρίου 1995, το Πρωτοδικείο αποφάσισε την ένωση των συνεκδικαζομένων υποθέσεων T-372/94 και T-373/94 με τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-530/93 έως T-533/93, T-1/94 έως T-4/94, T-11/94, T-53/94, T-71/94, T-73/94 έως T-76/94, T-86/94, T-87/94, T-91/94, T-94/94, T-96/94, T-101/94 έως T-106/94, T-118/94 έως T-124/94, T-130/94 και T-253/94.
- 37 Στις 30 Σεπτεμβρίου 1998 διεξήχθη ενώπιον του Πρωτοδικείου ανεπίσημη συνεδρίαση στην οποία έλαβαν μέρος οι εκπρόσωποι των διαδίκων. Κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεως αυτής, οι διάδικοι ανέπτυξαν τις παρατηρήσεις τους επί της εκ μέρους του Πρωτοδικείου αναλυτικής κατατάξεως των υποθέσεων που αφορούν τους παραγωγούς SLOM, η οποία περιελάμβανε την κατηγορία «D», αφορώσα τους παραγωγούς SLOM, στους οποίους δεν χορηγήθηκε οριστική ποσότητα αναφοράς ή από τους οποίους αφαιρέθηκε αυτή η ποσότητα αναφοράς και, κατά συνέπεια, προς τους οποίους δεν απευθύνθηκε καμία προσφορά αποζημιώσεως βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 2187/93, του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 1993, για την προσφορά αποζημιώσεως σε ορισμένους παραγωγούς γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων, οι οποίοι εμποδίστηκαν προσωρινά να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους (ΕΕ L 196, σ. 6).

- 38 Στις 17 Ιανουαρίου 2002 διεξήχθη ενώπιον του Πρωτοδικείου δεύτερη ανεπίσημη συνεδρίαση στην οποία μετέσχαν οι εκπρόσωποι των διαδίκων. Οι διάδικοι κατέληξαν σε συμφωνία αφορώσα την επιλογή μιας αντιπροσωπευτικής υποθέσεως στο πλαίσιο της κατηγορίας III των παραγωγών SLOM και το Πρωτοδικείο ανέστειλε την εκδίκαση των λοιπών υποθέσεων που αφορούν την ίδια αυτή κατηγορία μέχρις εκδόσεως της αποφάσεως επί της επιλεγείσας αντιπροσωπευτικής υπόθεσης.
- 39 Με διάταξη του προέδρου του δευτέρου πενταμελούς τμήματος της 27ης Ιουνίου 2002 το Πρωτοδικείο διέταξε τη διαγραφή της υποθέσεως T-2/94 από το σύνολο των συνεκδικαζομένων υποθέσεων που παρατέθησαν στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως.
- 40 Με το από 25 Ιουλίου 2002 έγγραφο που απηύθυναν στο Πρωτοδικείο το Συμβούλιο και η Επιτροπή προέτειναν την εκ νέου κίνηση της διαδικασίας στην υπόθεση T-373/94 ως αντιπροσωπευτικής υποθέσεως για την κατηγορία III των παραγωγών SLOM. Ο ενάγων δεν διατύπωσε παρατηρήσεις συναφώς.
- 41 Με διάταξη του προέδρου του πρώτου τμήματος της 2ας Δεκεμβρίου 2002 το Πρωτοδικείο διέταξε τον χωρισμό της υποθέσεως T-373/94 από τις παρατεθείσες στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως συνεκδικαζόμενες υποθέσεις και την επανάληψη της διαδικασίας στην υπόθεση T-373/94.
- 42 Στις 5 Φεβρουαρίου 2003 ο ενάγων κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου ένα ενημερωμένο δικόγραφο αγωγής, προς αντικατάσταση του αρχικού δικογράφου αγωγής.
- 43 Με απόφαση της ολομελείας της 2ας Ιουλίου 2003 το Πρωτοδικείο αποφάσισε να παραπέμψει την υπό κρίση υπόθεση σε τριμελές τμήμα, εν προκειμένω στο πρώτο τμήμα.

- 44 Δεδομένου ότι η σύνθεση των τμημάτων του Πρωτοδικείου μεταβλήθηκε από το νέο δικαστικό έτος, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο πέμπτο τμήμα στο οποίο, κατά συνέπεια, ανατέθηκε η υπό κρίση υπόθεση.
- 45 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 46 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 6 Απριλίου 2006.
- 47 Κατά την προφορική διαδικασία, ο δικηγόρος του ενάγοντος ζήτησε από το Πρωτοδικείο να διοργανώσει άτυπη συνάντηση στην υπό κρίση υπόθεση καθώς και στις λοιπές υποθέσεις που έχει αναλάβει, προκειμένου να εντοπιστούν οι υποθέσεις όπου έχει αποδειχθεί η πρόθεση επαναλήψεως της παραγωγής γάλακτος μετά τη λήξη της περιόδου δεσμεύσεως περί μη εμπορίας. Η Επιτροπή αντιτάχθηκε στο αίτημα αυτό για τον λόγο ότι ο σκοπός της εν λόγω υποθέσεως, που αποτελεί την αντιπροσωπευτική υπόθεση, έγκειται στην επίλυση συγκεκριμένου νομικού ζητήματος και τα απαραίτητα για κάθε υπόθεση αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να υποβληθούν στο Πρωτοδικείο σύμφωνα με τη συνήθη διαδικασία.
- 48 Κατά την προφορική διαδικασία, το Πρωτοδικείο επιφύλαξε την απόφασή του σχετικά με αυτό το αίτημα διοργανώσεως άτυπης συναντήσεως και αποφάσισε, αν χρειαστεί, να κινήσει εκ νέου την προφορική διαδικασία. Όσον αφορά τις λοιπές υποθέσεις που έχει αναλάβει ο δικηγόρος του ενάγοντος, το Πρωτοδικείο θα αποφασίσει συναφώς στο πλαίσιο των υποθέσεων αυτών.
- 49 Κατά την προφορική διαδικασία, ο ενάγων ισχυρίστηκε επίσης ότι, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 28ης Οκτωβρίου 2004, υπόθεση C-164/01 P, van den Berg κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-

10225), δεν έχει πλήρως παραγραφεί η αξίωση αποζημιώσεώς του. Το Πρωτοδικείο, με αίτηση του Συμβουλίου, χορήγησε στο Συμβούλιο προθεσμία τριών εβδομάδων ώστε να του δοθεί η δυνατότητα να καθορίσει τη θέση του και να διευκρινίσει αν προτίθεται να ανακαλέσει τον λόγο που αφορά την πλήρη παραγραφή της αξιώσεως. Η Επιτροπή ανέφερε ότι συντάσσεται με την άποψη του Συμβουλίου. Οι εναγόμενοι ισχυρίστηκαν ότι η αξίωση αυτή έχει μερικώς παραγραφεί.

- 50 Με το από 4 Μαΐου 2006 έγγραφο, το Συμβούλιο απάντησε ότι παραιτείται της ενώπιον του Πρωτοδικείου προβολής ενστάσεως παραγραφής για τη χρονική περίοδο από 25 Σεπτεμβρίου 1988 έως 29 Μαρτίου 1989.
- 51 Με την από 15 Μαΐου 2006, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε να προσθέσει το έγγραφο αυτό στη δικογραφία και να περατωθεί η προφορική διαδικασία.

Αιτήματα των διαδίκων

- 52 Ο ενάγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να υποχρεώσει την Κοινότητα να του καταβάλει το ποσό των 5 908,2 ευρώ, εντόκως προς 8% ετησίως από τις 19 Μαΐου 1992 μέχρι την ημερομηνία εξοφλήσεως·
 - να καταδικάσει την Κοινότητα στα δικαστικά έξοδα.

53 Το Συμβούλιο ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την αγωγή·
- να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

54 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την αγωγή ως αβάσιμη·
- να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

55 Ο ενάγων ισχυρίζεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης της Κοινότητας και δεν πρέπει να γίνει δεκτή η προβληθείσα από το Συμβούλιο μερική παραγραφή της αξιώσεώς του.

56 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, στην προκειμένη περίπτωση, το ζήτημα της παραγραφής απαιτεί να κριθεί προηγουμένως αν στοιχειοθετείται η ευθύνη της Κοινότητας δυνάμει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν

άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ) και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μέχρι ποια ημερομηνία (βλ., συναφώς, τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 22, σκέψη 28, Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 22, σκέψη 27, και της 7ης Φεβρουαρίου 2002, T-199/94, Gosch κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-391, σκέψη 40).

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 57 Ο ενάγων αμφισβητεί τη θέση των εναγομένων ότι οι παραγωγοί SLOM I από τους οποίους, όπως και από τον ίδιο, αφαιρέθηκε η ποσόστωσή τους, μπορούν να αξιώσουν αποζημίωση για τη χρονική περίοδο μέχρι την 1η Απριλίου 1989 αν αποδείξουν ότι είχαν λάβει συγκεκριμένα μέτρα μετά τη λήξη της δεσμεύσεώς τους SLOM για να επαναλάβουν την παραγωγή.
- 58 Ο ενάγων φρονεί ότι η απαίτηση αυτή περί προσκομίσεως αποδείξεων δεν είναι νομότυπη για τον λόγο ότι, αφενός, δεν δικαιολογείται καθόλου από τα πραγματικά στοιχεία που αφορούν τους παραγωγούς SLOM I και, αφετέρου, αντιστοιχεί σε μη σύννομη δυσμενή διάκριση των παραγωγών SLOM I, από τους οποίους αφαιρέθηκε η ποσόστωση σε σχέση με τους παραγωγούς SLOM I που έχουν λάβει οριστική ποσόστωση.
- 59 Ο ενάγων διαπιστώνει ότι η διατυπωθείσα από τους εναγομένους απαίτηση αντλείται από την επιχειρηματολογία του Πρωτοδικείου στις αποφάσεις Bouma, σκέψη 19 ανωτέρω, και Beusmans, σκέψη 19 ανωτέρω, αλλά θεωρεί ότι δεν μπορεί να μεταφερθεί στην κατάσταση των παραγωγών SLOM I, καθόσον ο λόγος για τον οποίο το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις αποφάσεις αυτές, ότι οι εν λόγω παραγωγοί πρέπει να αποδείξουν την πρόθεσή τους να επαναλάβουν τη γαλακτομική παραγωγή μετά τη λήξη της δεσμεύσεώς τους SLOM οφείλεται στο γεγονός ότι η δέσμευση SLOM έληγε κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς, ήτοι το 1983.

- 60 Σύμφωνα με τον ενάγοντα, οι παραγωγοί SLOM οι οποίοι, όπως και ο ίδιος, είχαν αναλάβει δεσμεύσεις περί μη εμπορίας που έληγαν πριν από το τέλος του έτους αναφοράς βρίσκονταν σε θεμελιωδώς διαφορετική κατάσταση από τους παραγωγούς SLOM II, όπως οι ενάγοντες στις υποθέσεις που οδήγησαν στην έκδοση των αποφάσεων Bouma, σκέψη 19 ανωτέρω, και Beusmans, σκέψη 19 ανωτέρω. Επομένως, εφόσον, στο τέλος του έτους αναφοράς, ήτοι το 1983, απέμεναν ακόμη 17 μήνες πριν από τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας του ενάγοντος, δεν είναι εύλογο να απαιτείται να αποδείξει, για τη στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, ότι είχε λάβει συγκεκριμένα μέτρα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς για να επαναλάβει τη γαλακτοπαραγωγή μετά τη λήξη της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας.
- 61 Ο ενάγων προσθέτει ότι, από την 1η Απριλίου 1984, κάθε παραγωγός SLOM γνώριζε ότι είχε αποκλεισθεί του καθεστώτος των ποσοτώσεων και, υπό τις συνθήκες αυτές, ήταν παράλογο να γίνουν επενδύσεις για επανάληψη της γαλακτοπαραγωγής, ενώ ήταν σαφές ότι δεν μπορούσε να επαναληφθεί η γαλακτοπαραγωγή. Τούτο ισχύει επίσης όσον αφορά την απαίτηση προσκομίσεως αποδείξεων σχετικά με αίτηση χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας, εν προκειμένω το 1985, εφόσον ήταν προεξοφλημένη η απόρριψη μιας τέτοιας αίτησης, όπως και των υποβληθεισών από τους παραγωγούς SLOM. Εξάλλου, οι αρμόδιες αρχές είχαν επισημάνει στους παραγωγούς SLOM το 1985 ότι δεν υπήρχε καμία αληθινή προοπτική να χορηγηθεί ποσότητα αναφοράς στους ευρισκόμενους στην κατάσταση του ενάγοντος παραγωγούς.
- 62 Επομένως, ο ενάγων θεωρεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών, ουδέποτε διατυπώθηκε από το Δικαστήριο ή τους εναγομένους η απαίτηση προσκομίσεως αποδείξεων ότι παραγωγός SLOM I έλαβε συγκεκριμένα μέτρα για την επανάληψη της γαλακτομικής παραγωγής μετά τη λήξη της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας.
- 63 Συναφώς, ο ενάγων παραθέτει την απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Φεβρουαρίου 2002, υπόθεση T-187/94, Rudolph κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-367), όπου το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 47, ότι η

ενάγουσα στην υπόθεση εκείνη, αφού η δέσμευσή της περί μη εμπορίας έληξε στις 31 Μαρτίου 1985, δηλαδή μετά την έναρξη ισχύος του καθεστώτος γαλακτοκομικών ποσοστώσεων, προκειμένου να θεμελιώσει το δικαίωμα αποζημιώσεως, δεν χρειάζεται να αποδείξει ότι είχε την πρόθεση να αρχίσει εκ νέου την εμπορία γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμεύσεως αυτής, εφόσον η εκδήλωση της προθέσεως αυτής είχε καταστεί, μετά την έναρξη ισχύος του καθεστώτος αυτού, πρακτικά αδύνατη.

- 64 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή θεωρούν ότι οι προϋποθέσεις στοιχειοθετήσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας δεν πληρούνται εν προκειμένω και, επομένως, η αγωγή πρέπει να απορριφθεί.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 65 Υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, η εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας από ζημίες προκληθείσες από τα κοινοτικά όργανα, την οποία προβλέπει το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, γεννάται μόνον εφόσον συντρέχει ένα σύνολο προϋποθέσεων που αφορούν τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς και της ζημίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1971, 4/69, Lütticke κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 769, σκέψη 10, και της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 197/80 έως 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 18· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-481/93 και T-484/93, Exporteurs in Levende Varzens κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 80· Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 22, σκέψη 39, και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 22, σκέψη 38, επιβεβαιωθείσες με την απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 26, σκέψη 43, και απόφαση Gosch κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 59, σκέψη 41).
- 66 Όσον αφορά την κατάσταση των παραγωγών γάλακτος που ανέλαβαν δέσμευση περί μη εμπορίας, η Κοινότητα υπέχει ευθύνη έναντι κάθε παραγωγού που υπέστη ζημία λόγω του ότι εμποδίστηκε να παραγάγει γάλα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84 (απόφαση Mulder II, προπαρατεθείσα στη σκέψη 15, σκέψη

22). Η ευθύνη αυτή στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (αποφάσεις Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 40, και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 39, επιβεβαιωθείσες με την απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, σκέψεις 45 έως 47, και απόφαση Gosch κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 56, σκέψη 42).

67 Πάντως, επίκληση της αρχής αυτής κατά κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως επιτρέπεται μόνον αν η ίδια η Κοινότητα δημιούργησε προηγουμένως κατάσταση που μπορούσε να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιανουαρίου 1992, C-177/90, Kühn, Συλλογή 1992, σ. I-35, σκέψη 14· αποφάσεις Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 41, και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 40, επιβεβαιωθείσες με την απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, σκέψεις 45 έως 47, και απόφαση Gosch κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 56, σκέψη 43).

68 Επομένως, ο επιχειρηματίας ο οποίος ωθήθηκε με πράξη της Κοινότητας να αναστείλει την εμπορία γάλακτος για ορισμένη περίοδο, χάριν του γενικού συμφέροντος και έναντι καταβολής πριμοδοτήσεως, μπορεί θεμιτώς να προσδοκά ότι δεν θα υποστεί, με τη λήξη της υποχρεώσεώς του, περιορισμούς που θα τον θίγουν ιδιαιτέρως λόγω ακριβώς του γεγονότος ότι έκανε χρήση των δυνατοτήτων που του παρέιχε η κοινοτική ρύθμιση (αποφάσεις Mulder I, προπαρατεθείσα στη σκέψη 6, σκέψη 24, και von Deetzen, προπαρατεθείσα στη σκέψη 6, σκέψη 13). Αντίθετα, η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν απαγορεύει την επιβολή, στο πλαίσιο συστήματος όπως το σύστημα της συμπληρωματικής εισφοράς, περιορισμών στους παραγωγούς που αποτελούν συνάρτηση του γεγονότος ότι οι παραγωγοί αυτοί δεν εμπορεύθηκαν γάλα, ή εμπορεύθηκαν μικρή ποσότητα, κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου πριν από την έναρξη της ισχύος του εν λόγω συστήματος, κατόπιν αποφάσεως που έλαβαν ελεύθερα και χωρίς να ενθαρρυνθούν προς τούτο με πράξη της Κοινότητας (αποφάσεις Kühn, προπαρατεθείσα στη σκέψη 67, σκέψη 15, Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 42, και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 41, επιβεβαιωθείσες με την απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, σκέψεις 45 έως 47, και απόφαση Gosch κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 56, σκέψη 44).

69 Επιπλέον, από την προπαρατεθείσα στη σκέψη 13 απόφαση Spragl, προκύπτει ότι η Κοινότητα δεν μπορούσε, χωρίς να παραβιάσει την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, να αποκλείσει αυτόματα από τη χορήγηση των ποσοτώσεων όλους

τους παραγωγούς των οποίων οι δεσμεύσεις περί μη εμπορίας ή μετατροπής έληξαν το 1983, ιδιαιτέρως αυτούς οι οποίοι, όπως ο K. Spragl, δεν μπόρεσαν να αρχίσουν εκ νέου την παραγωγή γάλακτος για λόγους αναγόμενους στη δέσμευσή τους (αποφάσεις Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 43, και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 42, επιβεβαιωθείσες με την απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, σκέψη 53, και απόφαση Gosch κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 56, σκέψη 45). Έτσι, το Δικαστήριο, με τη σκέψη 13 της αποφάσεως αυτής, έκρινε τα εξής:

«[Ο] κοινοτικός νομοθέτης μπορούσε νομίμως να καθορίσει προθεσμία αναφορικά με τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής των ενδιαφερομένων, με σκοπό να αποκλείσει τη δυνατότητα εφαρμογής των ευεργετικών διατάξεων [περί χορηγήσεως ειδικής ποσότητας αναφοράς] υπέρ εκείνων των παραγωγών που δεν είχαν παραδώσει γάλα κατά τη διάρκεια ολοκλήρου ή μέρους του οικείου έτους αναφοράς για λόγους ασχέτους προς την ανάληψη υποχρέωσης μη εμπορίας ή μετατροπής. Αντίθετα, η αρχή της [προστασίας της] δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, όπως ερμηνεύθηκε με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Δικαστηρίου, εμποδίζει τον καθορισμό μιας τέτοιας προθεσμίας υπό συνθήκες οι οποίες επιφέρουν τον αποκλεισμό από τη δυνατότητα εφαρμογής των [εν λόγω] ευεργετικών διατάξεων και των παραγωγών που δεν παρήγαγαν γάλα κατά τη διάρκεια ολοκλήρου ή μέρους του έτους αναφοράς σε εκτέλεση υποχρέωσης αναληφθείσας δυνάμει του κανονισμού 1078/77.»

70 Επομένως, ευλόγως συνάγεται από την ανωτέρω απόφαση ότι οι παραγωγοί των οποίων η δέσμευση έληξε το 1983 μπορούν βάσιμα να στηρίξουν την αγωγή τους αποζημιώσεως στην παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης μόνον αν αποδείξουν ότι οι λόγοι για τους οποίους δεν επανέλαβαν την παραγωγή γάλακτος κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς συνδέονται με το γεγονός ότι διέκοψαν την παραγωγή αυτή για ορισμένο χρονικό διάστημα και ότι τους ήταν αδύνατο, για λόγους οργανώσεως της εν λόγω παραγωγής, να την επαναλάβουν αμέσως (αποφάσεις Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 45, και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 44, επιβεβαιωθείσες με την απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, σκέψεις 62 και 63, και απόφαση Gosch κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 56, σκέψη 47).

71 Περαιτέρω, από την προπαρατεθείσα στη σκέψη 15 απόφαση Mulder II (σκέψη 23) προκύπτει ότι η ευθύνη της Κοινότητας εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι

παραγωγοί έχουν σαφώς εκδηλώσει την πρόθεσή τους να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος κατά τη λήξη της δεσμεύσεώς τους περί μη εμπορίας. Πράγματι, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα στη σκέψη 19 απόφαση Bouma (σκέψη 46), και την προπαρατεθείσα στη σκέψη 19 απόφαση Beusmans (σκέψη 45), οι παραγωγοί SLOM, για να μπορούν να στηρίξουν δικαίωμα αποζημίωσης επί της παρανομίας, εξαιτίας της οποίας κρίθηκαν άκυροι οι κανονισμοί που διείπαν την κατάσταση τους, πρέπει να έχουν εμποδιστεί να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος, λόγω της ενάρξεως ισχύος του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς.

- 72 Αν ένας παραγωγός δεν εκδήλωσε την πρόθεση αυτή, δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι έχει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς τη δυνατότητα να αρχίσει εκ νέου την παραγωγή γάλακτος οποτεδήποτε στο μέλλον. Υπό τις συνθήκες αυτές, η θέση του δεν διαφέρει από τη θέση των επιχειρηματιών εκείνων που δεν παρήγαν γάλα και οι οποίοι, μετά τη θέσπιση του καθεστώτος των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων το 1984, εμποδίζονται να αρχίσουν τέτοια παραγωγή. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, στον τομέα της κοινής οργανώσεως αγοράς, το αντικείμενο των οποίων επιβάλλει τη συνεχή προσαρμογή στη μεταβαλλόμενη οικονομική κατάσταση, οι επιχειρηματίες δεν μπορούν δικαιολογημένα να προσδοκούν ότι δεν θα θεσπιστούν κανόνες της πολιτικής αγοράς ή της διαρθρωτικής πολιτικής που να τους επιβάλλουν περιορισμούς (βλ. αποφάσεις Bouma, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 47, και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 19, σκέψη 46, και την παρατιθέμενη νομολογία, επιβεβαιωθείσες με την απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, σκέψεις 99 έως 102, και απόφαση Gosch κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 56, σκέψη 49).

- 73 Όσον αφορά τους παραγωγούς των οποίων η δέσμευση περί μη εμπορίας έληξε μετά την έναρξη ισχύος του καθεστώτος της συμπληρωματικής εισφοράς, το Δικαστήριο συνήγαγε από τα μέτρα που είχαν λάβει οι παραγωγοί τους οποίους αφορούσε η απόφαση Mulder II και τα οποία εκτίθενται στην πρώτη περίοδο της σκέψης 23 της αποφάσεως Mulder II, προπαρατεθείσα στη σκέψη 15, δηλαδή την υποβολή αιτήσεως, ήδη προτού λήξει η δέσμευση περί μη εμπορίας, για να τους χορηγηθεί ποσότητα αναφοράς βάσει της συμπληρωματικής εισφοράς και την επανάληψη της εμπορίας γάλακτος το αργότερο αμέσως μετά τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς βάσει του κανονισμού 764/89, ότι οι παραγωγοί αυτοί είχαν εκφράσει δεόντως την πρόθεσή τους να αρχίσουν εκ νέου τη δραστηριότητα του γαλακτοπαραγωγού. Το Δικαστήριο κατέληξε επομένως στο συμπέρασμα ότι η απώλεια του εισοδήματος που προερχόταν από παραδόσεις γάλακτος δεν μπορεί

να θεωρηθεί ως συνέπεια αυτόβουλης αποφάσεως των εναγόντων να παύσουν οριστικά τη γαλακτοπαραγωγή (απόφαση Bouma και Beusmans, προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, σκέψη 88).

74. Εν προκειμένω, συνομολογείται ότι ο ενάγων ανέλαβε δέσμευση περί μη εμπορίας η οποία έληξε στις 24 Μαΐου 1985, ήτοι μετά την έναρξη ισχύος του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς.
75. Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, πρώτον, ο ενάγων δεν ζήτησε, όπως οι παραγωγοί τους οποίους αφορούσε η υπόθεση που οδήγησε στην προπαρατεθείσα στη σκέψη 15 απόφαση Mulder II, των οποίων η δέσμευση περί μη εμπορίας έληξε επίσης μετά την έναρξη ισχύος του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς, τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς βάσει του εν λόγω καθεστώτος προτού λήξει η δέσμευσή του περί μη εμπορίας. Περαιτέρω, ο ενάγων δεν προέβαλε το αίτημα αυτό μετά το τέλος της εμπίπτουσας στη δέσμευση χρονικής περιόδου.
76. Δεύτερον, συνομολογείται επίσης ότι ο ενάγων, αντίθετα προς τους παραγωγούς που αφορούσε η υπόθεση που οδήγησε στην προπαρατεθείσα στη σκέψη 15 απόφαση Mulder II, δεν επανέλαβε την εμπορία του γάλακτος αμέσως μετά τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς βάσει του κανονισμού 764/89 επί της αρχικής εκμεταλλεύσεως SLOM.
77. Βεβαίως, από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι, κατόπιν της εκδόσεως του κανονισμού 764/89, ο ενάγων ζήτησε τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς που του χορηγήθηκε στις 21 Ιουλίου 1989. Η χορηγηθείσα στις 31 Οκτωβρίου 1990 οριστική ποσότητα αναφοράς του αφαιρέθηκε πάντως με την από 11 Οκτωβρίου 1991 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, Φύσης και Αλιείας, για τον λόγο «ότι, από έρευνα διενεργηθείσα από την υπηρεσία γενικής επιθεωρήσεως του

[εν λόγω] υπουργείου, προέκυπτε ότι [ο ενάγων] δεν [πληρούσε] τις προϋποθέσεις της οριστικής αυτής χορηγήσεως», εφόσον δεν παρήγε «στην αρχική εκμετάλλευσή [του] SLOM το γάλα που σκοπεύει η Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers».

- 78 Στη συνέχεια, η ασκηθείσα ενώπιον του College van Beroep voor het Bedrijfsleven προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής απορρίφθηκε με απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 1997, για τον λόγο ότι, μεταξύ άλλων, «[οι] μονάδες παραγωγής της αρχικής εκμεταλλεύσεως SLOM δεν εμπλέκονται στην επανάληψη της γαλακτοπαραγωγής κατά τέτοιον τρόπο ώστε να θεωρηθεί ότι ο ενάγων επαναλαμβάνει την εν λόγω παραγωγή από την αρχική εκμετάλλευση SLOM».
- 79 Εξάλλου, από την απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 1997 του College van Beroep voor het Bedrijfsleven προκύπτει επίσης ότι «[η] απόφαση που έλαβε ο ενάγων να μη στραφεί προς την αρχική εκμετάλλευση SLOM για την παραγωγή της αντιστοιχούσας στην προσωρινώς χορηγηθείσα ποσόστωση SLOM ποσότητας, τούτο δε επειδή η σύζυγός του είχε γαλακτοκομική εκμετάλλευση στην εν λόγω εκμετάλλευση SLOM, πρέπει να θεωρηθεί ως διαχειριστική απόφαση, τις συνέπειες της οποίας πρέπει να υποστεί ο ενάγων».
- 80 Όπως τόνισε το Συμβούλιο, η παραγωγή δεν μπορεί να επαναληφθεί στην αρχική εκμετάλλευση SLOM, εφόσον η εκμετάλλευση αυτή χρησιμοποιούνταν από τη σύζυγο του ενάγοντος για γαλακτοκομική εκμετάλλευση, ο δε ενάγων προέβη σε νέα χρήση της εκμεταλλεύσεως αυτής.
- 81 Τέλος, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, από τον συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, και του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88, της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 1988, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου (ΕΕ L 139, σ. 12), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1033/89, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς, προκύπτει ότι η γαλακτοπαραγωγή πρέπει να γίνεται από την αρχική εκμετάλλευση SLOM (βλ.,

συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 1992, C-86/90, O'Brien, Συλλογή 1992, σ. I-6251, σκέψεις 11 και 12· της 27ης Ιανουαρίου 1994, C-98/91, Herbrink, Συλλογή 1994, σ. I-223, σκέψεις 12 και 13, και van den Berg κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 49, σκέψη 71).

- 82 Όπως ορθώς επισήμανε το Συμβούλιο, όταν η Κοινότητα, κατόπιν της αποφάσεως Mulder I, προπαρατεθείσας στη σκέψη 6, εξέδωσε νέους κανονισμούς βάσει των οποίων χορηγούνταν προσότητα αναφοράς στους παραγωγούς SLOM, υποχρεώθηκε να περιορίσει τη χορήγηση σε αυτούς που μπορούσαν πράγματι να την αξιώσουν, ήτοι σε όσους είχαν πράγματι την πρόθεση να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας, και να αποκλείσει αυτούς που δεν είχαν την πρόθεση αυτή και, συνεπώς, βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση με τους άλλους κτηνοτρόφους που δεν παρήγαν γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς και, επομένως, δεν μπορούσαν να λάβουν ποσότητα αναφοράς κατά τη θέσπιση του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς.
- 83 Συναφώς, η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 764/89 διευκρινίζει ότι «οι παραγωγοί αυτοί δεν μπορούν ωστόσο να απαιτούν τη χορήγηση των ποσοτήτων αυτών, εκτός εάν ανταποκρίνονται σε ορισμένα κριτήρια επιλεξιμότητας αποδεικνύοντας έτσι την πρόθεσή τους και τις πραγματικές τους δυνατότητες να ξαναρχίσουν τη γαλακτοπαραγωγή καθώς και την αδυναμία τους να λάβουν ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού [...] 857/84».
- 84 Κατόπιν των προαναφερθέντων στις σκέψεις 74 έως 83 της παρούσας αποφάσεως στοιχείων, τα οποία εξετάστηκαν ενόψει της προπαρατεθείσας στη σκέψη 15 αποφάσεως Mulder II, θεωρείται επομένως ότι, στο μέτρο που η χορηγηθείσα στον ενάγοντα οριστική ποσότητα αναφοράς του αφαιρέθηκε, για τον λόγο, ακριβώς, ότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, για να δικαιούται αυτής της ποσότητας αναφοράς, και ειδικότερα εφόσον δεν παρήγε γάλα στην αρχική εκμετάλλευση SLOM, η μη εμπορία γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας που είχε

αναλάβει, εφόσον ο ενάγων ουδαμώς απέδειξε την πρόθεσή του να επαναλάβει την παραγωγή γάλακτος, δεν μπορεί να καταλογιστεί στην έναρξη ισχύος του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς.

85 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας W. Van Gerven στο σημείο 30 των προτάσεών του στην προπαρατεθείσα στη σκέψη 15 υπόθεση Mulder II, ως προς τους παραγωγούς, των οποίων η δέσμευση περί μη εμπορίας έληξε μετά την έναρξη ισχύος του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς και ζήτησαν ειδική ποσότητα αναφοράς στο πλαίσιο του κανονισμού 764/89, αλλά δεν την έλαβαν διότι δεν ανταποκρίνονταν στα κριτήρια του κανονισμού, η Κοινότητα μπορεί να λάβει ως δεδομένο ότι, με την επιφύλαξη της ανταποδείξεως, δεν θα μπορούσαν να λάβουν ποσότητα αναφοράς αν το προέβλεπε ο κανονισμός 857/84, οπότε βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με τους παραγωγούς SLOM που ουδέποτε ζήτησαν ποσότητα αναφοράς.

86 Το τεκμήριο αυτό πρέπει επίσης να τύχει εφαρμογής στους παραγωγούς οι οποίοι, όπως ο ενάγων, έλαβαν ειδική ποσότητα αναφοράς στο πλαίσιο του κανονισμού 764/89, η οποία τους αφαιρέθηκε επειδή δεν πληρούσαν τις θεσπιζόμενες με τον κανονισμό αυτό προϋποθέσεις.

87 Η ανάλυση αυτή συνάδει με την ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο στις προϋποθέσεις στοιχειοθετήσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας λόγω της θεσπίσεως το 1984 του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς, η οποία, όπως αναφέρθηκε στην παρατεθείσα στις σκέψεις 66 και 72 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, στοιχειοθετείται μόνον ως προς τους παραγωγούς που σταμάτησαν προσωρινώς την παραγωγή γάλακτος, της οποίας η επανάληψη ακριβώς εμποδίστηκε από την έναρξη ισχύος του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς. Αντιθέτως, η άρνηση αποζημιώσεως των παραγωγών, που δεν επανέλαβαν την εμπορία γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας για άλλους λόγους πλην των συνδεομένων με την έναρξη ισχύος του καθεστώτος αυτού, δικαιολογείται από την ανάγκη να μην τους επιτραπεί να ζητήσουν τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς με σκοπό όχι την επανάληψη της εμπορίας γάλακτος σε μόνιμη βάση, αλλά την απόκτηση, λόγω της χορηγήσεως αυτής, ενός αμιγώς

οικονομικού οφέλους, με την εκμετάλλευση της αγοραίας αξίας την οποία είχαν στο μεταξύ αποκτήσει οι ποσότητες αναφοράς (βλ., συναφώς, την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Οκτωβρίου 1991, C-44/89, von Deetzen, Συλλογή 1991, σ. I-5119, σκέψη 24).

- 88 Επομένως, στους παραγωγούς οι οποίοι, όπως ο ενάγων, σταμάτησαν την εμπορία γάλακτος στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77 και ζήτησαν ειδική ποσότητα αναφοράς κατόπιν της εκδόσεως του κανονισμού 764/89, η οποία τους χορηγήθηκε και κατόπιν τους αφαιρέθηκε, εναπόκειται να αποδείξουν ότι, μετά τη λήξη της δεσμεύσεώς τους περί μη εμπορίας, είχαν την πρόθεση να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος.
- 89 Επί του σημείου αυτού και αντίθετα προς όσα ισχυρίζεται ο ενάγων, η προπαρατεθείσα στη σκέψη 63 απόφαση Rudolph κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, και συγκεκριμένα η σκέψη της 47, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν απαιτείται πλέον να αποδεικνύεται η πρόθεση του ενάγοντος να επαναλάβει την παραγωγή γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας.
- 90 Η απόφαση εκείνη πρέπει να νοηθεί μόνο σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά της. Επομένως, στην T. Rudolph, παραγωγό γάλακτος η οποία, στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77, ανέλαβε δέσμευση περί μη εμπορίας, η οποία έληξε στις 31 Μαρτίου 1985, χορηγήθηκε, κατόπιν της ενάρξεως ισχύος του κανονισμού 764/89, ειδική ποσότητα αναφοράς η οποία της επέτρεπε να επαναλάβει την παραγωγή γάλακτος.
- 91 Επομένως, η προπαρατεθείσα στη σκέψη 63 απόφαση Rudolph κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψη 47) έχει την έννοια ότι απαιτείται μεν πάντοτε να αποδεικνύεται η πρόθεση επαναλήψεως της παραγωγής γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας, αλλά τούτο θεωρείται δεδομένο όταν οι παραγωγοί, των οποίων η δέσμευση περί μη εμπορίας έληξε μετά την έναρξη ισχύος

του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς, αποδεικνύουν ότι πληρούν τις επιβαλλόμενες από την εφαρμοστέα νομοθεσία προϋποθέσεις που τους επιτρέπουν να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος ζητώντας και διατηρώντας ειδική ποσότητα αναφοράς για την επανάληψη της δραστηριότητας του γαλακτοπαραγωγού.

- 92 Ωστόσο, εν προκειμένω, κατ' αρχάς, από τον ενάγοντα αφαιρέθηκε η ειδική ποσότητα αναφοράς που του είχε χορηγηθεί κατόπιν της εκδόσεως του κανονισμού 764/89, για τον λόγο ότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις από τις οποίες η προαναφερθείσα κοινοτική νομολογία εξαρτά τη χορήγηση αυτής της ποσότητας αναφοράς.
- 93 Στη συνέχεια, μόλις κατά την προφορική διαδικασία, ο ενάγων κοινοποίησε ένα σύνολο υφισταμένων στοιχείων και εγγράφων, τα οποία μπορούσαν να είχαν τεθεί στη διάθεση του Πρωτοδικείου στο πλαίσιο της ανεπίσημης συναντήσεως που είχε προτείνει στο Πρωτοδικείο να διοργανώσει με σκοπό την εξέταση των εν λόγω στοιχείων και εγγράφων, τα οποία θα αποδείκνυαν ότι ο υιός του, ηλικίας 17 ετών το 1985, είχε επαγγελματική κατάρτιση για να ασκήσει το επάγγελμα του γαλακτοπαραγωγού και να αναλάβει επομένως τη δραστηριότητα του ενάγοντος που πλησίαζε προς τη συνταξιοδότηση. Εξάλλου, ο ενάγων επικαλέστηκε το γεγονός ότι ο λογιστής του μπορούσε να συντάξει δήλωση βεβαιώνουσα την πρόθεσή του να επαναλάβει την παραγωγή γάλακτος.
- 94 Πάντως, πλην του γεγονότος ότι η προαναφερθείσα επαγγελματική κατάρτιση και η δήλωση δεν μπορούν να αποτελέσουν διαβήματα του ενάγοντος με σκοπό να αποδείξει την πρόθεσή του παραγωγής γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμευσεώς του περί μη εμπορίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι σχετικοί ισχυρισμοί προβλήθηκαν μόλις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ενώ τα στοιχεία και έγγραφα που προβάλλεται ότι θεμελιώνουν τους εν λόγω ισχυρισμούς τέθηκαν στη δικογραφία στο πλαίσιο της γραπτής διαδικασίας. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα του ενάγοντος προς το Πρωτοδικείο για να διοργανώσει ανεπίσημη συνάντηση με σκοπό την προσθήκη στη δικογραφία και την εξέταση των εν λόγω στοιχείων και εγγράφων.

- 95 Τέλος, όπως επισήμανε το Συμβούλιο, δεν προσκομίστηκε κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το ότι, εν προκειμένω, οι λόγοι που εμπόδισαν τον ενάγοντα να επαναλάβει την παραγωγή υπό τις προϋποθέσεις του κανονισμού 764/89 δεν υφίσταντο όταν έληξε η δέσμευση περί μη εμπορίας και δεν εμπόδιζαν την επανάληψη της παραγωγής.
- 96 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι ο ενάγων δεν απέδειξε ότι, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες αρχές, μετά τη λήξη της δεσμευσεώς του περί μη εμπορίας, είχε την πρόθεση να επαναλάβει την παραγωγή γάλακτος.
- 97 Διαπιστώνεται επίσης ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα του ενάγοντος ότι έγινε δυσμενής διάκριση μεταξύ των παραγωγών γάλακτος αναλόγως του αν εμπίπτουν στην κατηγορία SLOM I, από τους οποίους αφαιρέθηκε η ειδική ποσότητα αναφοράς, ή στην κατηγορία των παραγωγών SLOM I, που διαθέτουν οριστική ειδική ποσότητα αναφοράς, εφόσον υφίσταται αντικειμενική διαφορά μεταξύ των δύο αυτών κατηγοριών παραγωγών, οπότε δεν μπορεί να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο.
- 98 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, η γενική αρχή της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων επιτάσσει να μην επιφυλάσσεται σε όμοιες καταστάσεις διαφορετική μεταχείριση ούτε σε διαφορετικές καταστάσεις όμοια μεταχείριση, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1984, 15/83, Denkavit Nederland, Συλλογή 1984, σ. 2171, σκέψη 22, και της 25ης Νοεμβρίου 1986, 201/85 και 202/85, Klensch κ.λπ., Συλλογή 1986, σ. 3477, σκέψη 9· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Ιουλίου 1995, T-466/93, T-469/93, T-473/93, T-474/93 και T-477/93, O'Dwyer κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1995, σ. II-2071, σκέψη 113, και της 14ης Ιουλίου 1998, T-119/95, Hauer κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2713, σκέψη 63).

- 99 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι ο ενάγων δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ του κανονισμού 857/84 και της προβληθείσας ζημίας. Κατά συνέπεια, συνάγεται ότι δεν στοιχειοθετείται ευθύνη της Κοινότητας έναντι του ενάγοντος λόγω της εφαρμογής του κανονισμού 857/84, χωρίς να είναι ανάγκη να εξακριβωθεί αν πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις προς θεμελίωση της ευθύνης αυτής.
- 100 Επομένως, παρέλκει και η εξέταση του ζητήματος της παραγραφής.
- 101 Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 102 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι ο ενάγων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**

2) Καταδικάζει τον R. W. Werners στα δικαστικά έξοδα.

Βηλαράς

Martins Ribeiro

Jürimäe

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Δεκεμβρίου 2006.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

M. Βηλαράς